

Lawaai

Marc Goethals
is cardioloog
in OLV Aalst.

Waarom we de stilte van de nacht niet uit handen mogen geven

Met een ambitieus onderzoek in samenwerking met de Universiteit Antwerpen en een reeks artikelen heeft *De Morgen* de lawaaiproblematiek weer volop onder de aandacht gebracht. Tijd om het foute beleid in vraag te stellen.

Overmatige blootstelling aan lawaai heeft ernstige gevolgen voor onze gezondheid, los van de hinderbeleving of van de schade aan het gehoor. Ons land, met zijn grote bevolkingsdichtheid en dichte wegennet, prijkt aan de top op het vlak van lawaaioverlast: maar liefst 90 procent van ons territorium voldoet volgens het Europees Milieuagentschap (EEA) niet aan de stilte kwaliteitsnormen.

MINDER GEZONDE JAREN

Tegelijk wordt politiek volop ingezet op de logistieke polen Port of Antwerp-Bruges en Brussels Airport: goed voor (vaak buitenlandse) bedrijven, rampzalig voor burgers. Brussels Airport beschouwt bulderend nachtlawaai kennelijk als een verworven recht sinds de ondoordachte introductie van de nachtvluchten in 1985. En nóg wil ze groeien: een verdubbeling van de in hoofdzaak nachtelijke cargoactiviteit tegen 2032, hoewel vandaag al meer dan 740.000 omwonenden in een gebied van 408 km² worden blootgesteld aan vliegtuiglawaai, dat volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) onze gezondheid schaadt. Daardoor verliezen omwonenden gemiddeld tot 3,7 gezonde levensjaren. In weerwil van de misleidende propaganda van Brussels Airport neemt de hinder niet af maar toe: in 2019 werden meer dan 160.000 omwonenden aan hoge

frequenties ‘s nachts overvlogen – een toename met 54 procent ten opzichte van 2005.

Zo mag ook het Oosterweelproject goed zijn voor de leefbaarheid in Antwerpen – onder andere door de afbraak van het viaduct in Merkssem en de overkapping van de ring – de verdere ontsluiting van de Antwerpse haven, met haar ambitie om de containercapaciteit te verdubbelen, zal Vlaanderen nog meer dan vandaag overspoelen met vrachtverkeer. Niet enkel de modale Vlaming, ook de lokale economie zal erin verstikken.

Analoog aan Zaventem kijken de Antwerpse zeehavenbazen begerig naar de nacht. In een beleidsnota rond containerproject ECA staat: ‘Discipline Mobiliteit: zoveel mogelijk wegwerken van pieken door het spreiden van containerstromen van de dag naar de nacht’. Waar blijven de gezondheidseconomische studies betreffende de havenactiviteit naar analogie met de ENVISA-studie voor Brussels Airport?

Natuurlijk zijn er mensen die niet door lawaai gehinderd worden of er wakker van worden. Dat belet niet dat hun gezondheid eronder lijdt. Ons gehoor

slaapt namelijk nooit en staat ‘s nachts extreem gevoelig ingesteld om te waken over onze veiligheid. Ieder geluidspiekje vanaf 32 dBA in de slaapkamer veroorzaakt een reactie van ons lichaam, of we nu wakker worden of niet. Wennen aan lawaai doen we enkel subjectief; ons lichaam blijft onverminderd reageren op iedere lawaai prikkel met verhoging van bloeddruk en hartslag, en afgifte van stresshormonen. Op termijn is een hoger risico op een hele reeks hart- en vaatziekten zoals hypertensie, hartinfarct en hersentrombose daarvan het gevolg.

SLUIPMOORDENAAR

Gewinning aan lawaai houdt dus ook risico's in omdat je je niet meer bewust bent van de gevaren. Zo kwam in een Berlijnse studie meer hypertensie voor bij dat deel van de stedelingen dat met open raam sliep... Deze sluipmoordenaar treft dus misschien wel het meest de mensen die er zich het minst van bewust zijn, en zich dus niet beschermen of kunnen beschermen.

Zijn er oplossingen? In een zo door lawaai verziekte omgeving is het niet erg realistisch dat je het probleem nog zal oplossen door het uitbreiden van stiltegebieden of het creëren van luwe zones. Dat zijn waardevolle initiatieven, maar in de eerste plaats moet door beleidskeuzes de hoeveelheid lawaai afnemen. Dat kan door het beheersen van de logistieke waanzin. Er moet gekozen worden voor het respecteren van stilteperiodes, waarin de stille nacht een absolute prioriteit moet zijn.

Spijtig genoeg is stilte een luxe goed voor de happy few.

Er moet gekozen worden voor het respecteren van stilteperiodes, waarin de stille nacht een absolute prioriteit moet zijn

Een vliegtuig landt op Brussels South Charleroi Airport. Vliegtuiglawaai schaadt onze gezondheid en vermindert ons aantal gezonde levensjaren. © PHOTO NEWS

Van Doesburg & Van Ranst

Marc Van Ranst
is viroloog aan de KU Leuven. Zijn column verschijnt
tweewekelijks, afwisselend met Els van Doesburg.

Het ene rondje Fristi na het andere

Dit jaar was exact 400.000 minuten oud wanneer ik deze column donderdag net voor de uiterste deadline van 18 uur 40 in de mailbox van de hoofdredacteur deponeer. Uitgeput. Volledig leeg. Dit was een fantastische maar ook loodzware week, met het ene virologenseestje na het andere. En nu dus een kater zo groot als een mimivirus. (Mimivirussen zijn reuzenvirussen die tot wel 800 nanometer groot zijn! Virologen vinden zoiets fenomenaal.)

Maandag kreeg ik om 11.32 uur een telefoontje. Ik was meteen wakker, want het was de eerste maandag van oktober, en dan krijgen wetenschappers graag telefoontjes. Nu moet u weten, Steven belt weleens vaker, maar nooit zo vroeg op de ochtend. “Het is Katalin! Katalin!”, riep hij in mijn oor. “Ben je zeker, Steven?”, vroeg ik. “Bro, natuurlijk ben ik zeker; ik volg de livestream uit Stockholm.” Ik schoot onmiddellijk in actie. Ik nam Pierre, Geert en Johan voor mijn rekening, en Steven zou Erika, Niel en Pedro bellen. Drie minuten later was iedereen van de virologieclub op de hoogte: onze Hongaarse collega en goede vriendin Katalin Karikó had, samen met de Amerikaan Drew Weissman, de Nobelprijs voor Geneeskunde gewonnen! Die avond begon uiteraard een groot feest in virologie land! De clichémopjes over een viroloog, een infectioloog en een epidemioloog die samen een café binnenstropelden werden gewoon bewaarheid. Het ene rondje Fristi na het andere! Nachtelijke sms'jes naar minister Vandenbroucke, die in 't laat ook nog even kwam meevieren op de afterparty in de tuin van Erika.

Het Nobelcomité schreef in zijn persbericht: “Door hun baanbrekende bevindingen die ons begrip van hoe mRNA interageert met ons afweersysteem, hebben de laureaten bijgedragen aan de ongekende snelheid van vaccinontwikkeling tijdens een van de grootste bedreigingen voor de menselijke gezondheid in de moderne tijd.” Deze Nobelprijs is een oververdiende erkenning. Gedurende meer dan vijftientig jaar werkten Karikó en Weissman als

wetenschappelijke monniken in de universiteitsabdij van Pennsylvania ver van alle spotlichten aan de ontwikkeling van de mRNA-vaccintechnologie. Deze nieuwe technologie laat toe om snel veilige vaccins te maken zonder dat er verzwakte of dode virussen aan te pas komen. In een mRNA-vaccin zit enkel een stukje RNA-blauwdruk met de genetische code om onze cellen zelf het vaccineiwit te laten aanmaken.

Dankzij het onderzoek van Karikó en Weissman konden de farmaceutische firma's Pfizer/BioNTech en Moderna in amper een half jaar tijd een covidvaccin ontwikkelen, testen en produceren. De grootste covidvaccinfabriek ter wereld ligt op vier kilometer van mijn deur, bij Pfizer in Puurs-Sint-Amands. De voorbijganger twee en een half jaar werden wereldwijd meer dan 13,5 miljard Covid-19-vaccinatieën toegediend. Deze vaccinatiecampagne is de grootste gezondheidszorgoperatie in onze geschiedenis. En met succes: wetenschappers van het Imperial College in Londen schatten dat dankzij de covidvaccins ongeveer 20 miljoen mensenlevens werden gered. Weinig wetenschappelijke uitvindingen hebben dergelijke impact.

In Vlaanderen koos bijna 100 procent van de 65-plussers voor de basisvaccinatievaccins. We hebben hier slimme senioren. Diegenen die behoren tot de doelgroepen voor covidvaccinatie (65-plussers, personen die langdurig verblijven in een zorgvoorziening zoals een woon-zorgcentrum, mensen met onderliggende gezondheidsproblemen, zwangere vrouwen en iedereen die in de zorgsector werkt) zullen verheugd zijn te weten dat zij zich deze herfst kunnen laten inenten met een Nobelprijs-winnend vaccin! Laat die winter maar komen.

Dat dit heuglijke Nobelprijs-nieuws hard aankomt bij een Rotterdamse salsaleraar, een rapper uit Deventer en een advocaat van het veertiende knooppunt uit Oost-Vlaanderen is verwaarloosbare bijvangst.

Bijna exact een jaar geleden kreeg Katalin Karikó een eredoctoraat aan de Radboud Universiteit van Nijmegen. Over twee weken mag ik daar ook een eredoctoraat in ontvangst gaan nemen. Ik vind dat bijzonder leuk en spannend, ook al weet ik met een zekerheid grenzende absolute zekerheid dat ik op maandag 7 oktober 2024 absoluut zeker geen ochtendlijk telefoontje uit Stockholm ga krijgen! Twee jaar na elkaar een Nobelprijs die iets met virussen te maken heeft, dat gaan ze nooit smurfen.

Dat dit heuglijke Nobelprijs-nieuws hard aankomt bij een Rotterdamse salsaleraar is verwaarloosbare bijvangst